Oahppoplána – sámegiella vuosttašgiellan

Sámediggi mearridan láhkaásahussan geassemánu 30.b 2026 - láhka geassemánu 9. b. 2023 nr.30 vuođđoskuvlaoahpahusa ja joatkkaoahpahusa birra (oahpahusláhka) § 1-4, nuppi lađđasa vuođul.

Gusto 01.08.2026 rájes

Fágaid birra

Fágaid relevánsa ja guovddáš árvvut

Sámegiella vuosttašgiellan lea sihke giellafága ja oahppahábmenfága. Sámegiella vuosttašgiellan lea deatalaš gulahallamii, oahppahábmemii, kulturáddejupmái ja identitehtaovdáneapmái. Oahpahusa vuođđun sámegielas vuosttašgiellan galget leat sihke sámi ja dáža servodaga vuođđoárvvut, nugo olmmošárvu, demokratiija, ovttaárvosašvuohta, searvevuohta ja máŋggabealatvuohta. Fága vuolggasadji galgá leat ohppiid duogáš, sámi kultuvra ja sámi árvvut, nugo árbevirolaš máhttu, sohka- ja bearašoktavuođat ja guvlui gullevašvuohta. Fága galgá ovddidit dakkár árvvuid ja positiiva miellaguottuid mat leat mielde doarjumin sámi searvevuođa sihke báikkálaččat ja miehtá Sámi. Fága galgá addit buot ohppiide, maiddái ohppiide geat ožžot gáiddusoahpahusa, gelbbolašvuođa nana giellaoahpahusmodeallaid bokte.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuođu. Fága galgá nannet ja ovddidit ohppiid njálmmálaš ja čálalaš giellagealbbu vai šattašedje oadjebas giellageavaheaddjit ja ovddidivčče positiivvalaš iešgova ja oadjebas identitehta. Fágas oahpásmuvvet oahppit sámi njálmmálaš árbevieruide, čálalaš teavsttaide ja gielalaš girjáivuhtii, ja dat duddjo saji vásáhusaide, dulkomii ja reflekšuvdnii. Máhttu ja diđolašvuohta sámi gielaid, sámi muitalanárbevieruid ja sámi kultuvrra birra veahkehit ohppiid boahtteáiggis gáhttet ja ovddidit giela.
Iešguđetlágan giella- ja oahpahusarenat, sihke skuvllas ja skuvlla olggobealde, addet ohppiide vejolašvuođa oažžut máŋggalágan vásáhusaid ja perspektiivvaid ja ideaid, ja dat addá vejolašvuođa ovddidit iešguđetlágan albmanahttinvugiid. Buorre gielalaš ja kultuvrralaš vuođđu lea eaktun dasa ahte sáhttá ovddidit suokkardangoikku ja hutkanilu, ja lea mielde ohppiid ráhkkanahttimin eallinagi oahppamii.
Fága galgá leat mielde ohppiide addimin buori árvvoštallannávcca go ovddida sin dáiddu kritihkalaččat jurddašit ja sin ehtalaš diđolašvuođa.

Fága galgá leat mielde ovddideamen ohppiid sosiála oahppama ja ahte oahppit ráhkkanahttojuvvojit searvat demokráhtalaš proseassaide iešguđet servodatsurggiin ja bargoeallimis. Fága galgá leat mielde ohppiide addimin áddejumi das ahte sin sámegiel- ja kulturgelbbolašvuohta lea resursan servodahkii, ja ahte ráhkkanahttojuvvojit searvat sihke árbevirolaš ealáhusaide ja boahtteáiggi bargoeallimii. Oahppit galget beassat geavahit iežaset máŋggagielalaš ja máŋggakultuvrralaš gelbbolašvuođa iešguđet sámi, našuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš oktavuođain ja eamiálbmotoktavuođain
Oahppoplána sámegielas vuosttašgiellan galgá áddejuvvot ovttas dárogiel oahppoplánain ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan.

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Oahppit galget ovdánahttit iežaset njálmmálaš gálggaid ja oažžut positiivvalaš vásáhusaid go máŋggalágan oktavuođain njálmmálačča t albmanahttet ja geahčča laddet. Oahppit galget máhttit guldalit, áddet ja geavahit girjás njálmmálaš giela ságastallamis, gulahallamis ja ovttasdoaibmamis. Dat mearkkaša maid ahte galget máhttit heivehit iežaset njálmmálaš ovdanbuktimiid vuostáiváldái, hápmái, sisdollui ja ulbmilii.

Lohkangealbbu ovdánahttin

Oahppit galget máhttit lohkat iešguđetlágan teavsttaid ja reflekteret daid birra ja geavahit lohkama oahppamii ja lohkanilu ovddideapmái. Oahppit galget lohkat máŋggalágan ja viiddis meari digitála ja báberhámi teavsttaid. Teavsttat galget čatnasit ohppiid iežaset dáláái gái ja dološ ja dálá sámi kultuvrii ja muitalanárbevieruide. Čáppagirjjálašvuođa ja áššeteavsttaid lohkamiin oahppit galget oažžut estehtalaš vásáhusaid ja beassat áššiin beroštišgoahtit. Sii galget imaštallat, oahppat ja áddet eará olbmuid jurdagiid ja eallineavttuid. Oahppit galget árvvoštallat teavsttaid ja kritihkalačča t reflekteret teavsttaid relevánssa, jáhkehahttivuođa ja váikkuhanfámu hárrái.

Čállingealbbu ovdánahttin

Oahppit galget dovdat ahte lea gávnnálaš ovddidit čálalaš gálggaid, ráhkadit teavsttaid ja gulahallet čálalačča t. Oahppit galget máhttit válljet makkár čálalaš albmanahttinvuogi áigot geavahit, ulbmila, fáttá, sisdoalu ja vuostáiváldi mielde. Sii galget máhttit árvvoštallat iežaset ja earáid teavsttaid ja buoridit daid earáid mearkkašumiid vuođul. Sii galget maid máhttit čállit digitála reaidduiguin ja doaibmi giehtačállagiin. Oahppit galget oahppat válljet ja geavahit heivvolaš digitála giella- ja gulahallanteknologiija teavsttaid ráhkadeapmái, sihke okto ja earáiguin ovttas.

Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Oahppit galget šaddat oadjebas ja diđolaš giellageavaheaddjin girjás ja dárkilis gielain. Sii galget áddet hállangiela ja normerejuvvon čállingiela oktavuođa. Oahppit galget ovddidit gelbbolašvuođa ja oažžut hárjáneami giela vuogádaga ja struktuvrraid geavaheamis ja giela retoralaš ja estehtalaš beliin. Oahppit galget ovddidit metagiela ja doahpagiid vai áddejit ja máhttet válddahit giela giellaoahpalaš ja estehtalaš beliid. Oahppit galget áddet ja geavahit sámegiel doahpagiid, sániid ja dadjanvugiid, maiddái dakkáriid mat gullet loguide, sturrodagaide ja mihttoovttadagaide, go barget iešguđetlágan fáttáiguin ja teavsttaiguin.

Giellagirjáivuohta Sámis

Oahppit galget ovddidit máhtu iešguđet guovlluid sámegiel girjáivuođa birra. Sii galget oažžut máhtu sámegielaid dili birra sihke historjjálaš ja dálááiggi perspektiivvas. Sii galget miehtásámi ja eamiálbmotperspektiivvas ovddidit gelbbolašvuođa ja diđolašvuođa giela, kultuvrra ja identitehta gaskasaš oktavuođaid birra.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuohta ja eallimis birgen

Sámegielas vuosttášgiellan guoská fágaidrasttideaddji fáddá álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birget dasa ahte oahppit galget ovddidit positiiva iešgova ja oadjebas identitehta sámegielagin máŋggagielat ja máŋggakultuvrralaš servodagas. Sámegiella ja sámi kultuvra leat deatalaččat identitehtahábmemis. Fáddá veahkeha oahppi hálddašit sihke miehtegieđageavada ja vuostegieđageavada ja persovnnalaš ja praktihkalaš hástalusaid buoremus vuogi mielde. Fágii ja fáddái gullá maid árvvuid válljen ja man deatalaš lea rájáid bidjat ja earáid doahttalit.

Demokratiija ja mielborgárvuohta

Sámegielas vuosttašgiellan guoská fágaidrasttideaddji fáddá demokratiija ja mielborgárvuohta dasa ahte oahppit galget oažžut máhtu ja gálggaid nu ahte sáhttet dustet hástalusaid demokráhtalaš prinsihpaid vuođul. Oahppit galget oažžut vuođu reflekteret čuolmmaid hárrái mat gusket sihke eanetlogu ja unnitlogu rivttiide. Sii galget maid hárjehallat kritihkalaččat smiehttat, ja galget oahppat hálddašit oaivilerohusaid ja dohkkehit vuostemielalašvuođa. Barggus iešguđetlágan fáttáiguin ja teavsttaiguin oahppit galget oahppat manne demokratiija ii leat diehttelas, ja ahte dan ferte ovdánahttit ja mátasdoallat. Fága galgá leat mielde ohppiide ovddideamen dievaslaš mielborgárvuođa Norgii ja Sápmái.

Guoddevaš ovdáneapmi

Sámegielas vuosttašgiellan guoská fágaidrasttideaddji fáddá guoddevaš ovdáneapmi dasa ahte oahppit galget oažžut máhtu ja diđolašvuođa sápmelaččaid eallinvugiin, árbevirolaš ealáhusain ja árvvuin, ja das mo dat oidno gielas ja iešguđetlágan teavsttain maiguin oahppit barget. Teavsttat galget dahkat diđolažžan das man deatalaš lea seailluhit sápmelaččaid árbevirolaš dieđuid ja árvvuid, oktavuođa lundui ja dan árvvusatnima. Dasto galgá leat veahkkin dahkamin diđolažžan das mo sáhttá ovddidit guoddevaš ovdáneami boahttevaš buolvvaide.

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat sámegielas vuosttašgiellan -fágas mearkkaša ahte máhttá gulahallat, guldalettiin earáid, njálmmálaš albmanahttimiin ja huksedettiin iežas oaivilovdanbuktimiid earáid oaivilovdanbuktimiid ala. Sámegielas vuosttašgiellan lea erenoamáš ovddasvástádus njálmmálaš gálggaid ovddidit. Fága njálmmálaš gálggaid ovdáneapmi vuolgá das ahte máhttá suokkardit giela ja stoahkat dainna, dasa ahte earáid guldala ja ságastallá vásáhusaid birra, ja dasto dasa ahte sáhttá presenteret, digaštallat ja ákkastallat dađistaga moalkaset fáttáid birra. Dat mearkkaša ahte dađistaga máhttá geavahit eanet sániid ja doahpagiid mat gusket fágii ja sámi kultuvrii, servodahkii ja árbevirolaš máhttui. Fágas lea erenoamáš ovddasvástádus ovdánahttit ja nannet oahppi máhtu hállangiela birra ja iešguđetlágan njálmmálaš šáŋŋeriid, muitalanárbevieruid ja retoralaš strategiijaid birra.

Máhttit čállit

Máhttit čállit sámegielas vuosttašgiellan lea go máhttá čállit iešguđet šlájat teavsttaid. Sámegielas vuosttašgiellan lea erenoamáš ovddasvástádus ohppiid oahpahit čállit. Čállinmáhtu ovdáneapmi vuolgá das go ádde oktavuođa njálmmálaš ja čálalaš teavstta gaskka, dasa ahte máhttá plánet, hábmet ja divodit iešguđetlágan teakstašlájaid mat leat heivehuvvon ulbmilii, sisdollui, mediumii ja vuostáiváldái. Fága bokte galget oahppit ovddidit gelbbolašvuođa riektačállimis ja teakstahábmemis, ja máhttit iešguđetlágan lahkoneami čállimii geavahit. Oahppit galget oahppat hálddašit iešguđetlágan čállinstrategiijaid, ovddidit persovnnalaš čálalaš albmanahttinvugiid ja oahppanproseassas geavahit čállima reaidun. Sámegielas vuosttašgiellan lea ovddasvástádus vuođđo čállinoahpahussii ja dasa ahte oahppit ovddidit doaibmi giehtačállaga ja boallobeavdegeavaheami.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat sámegielas vuosttašgiellan lea máhttit lohkat sihke digitálalaččat ja báhpiris. Sámegielas vuosttašgiellan lea erenoamáš ovddasvástádus lohkangálggaid oahpahit. Lohkanmáhtu ovddideapmi sámegielas vuosttašgiellan vuolgá álgooahpahusa dekodengálggaid ja lohkanáddejumi ovddideamis dasa ahte máhttá lohkat ja áddet máŋggalágan teakstašlájaid áddejumiin ja iešguđetlágan ulbmiliiguin. Máhttit lohkat mearkkaša ahte máhttá geavahit iešguđetlágan strategiijaid lohkat digitála čállosiid ja báhpira alde čállosiid. Oahppit galget máhttit lohkat oktilaš teavsttaid ja ovttastuvvon teavsttaid, main leat sihke čállosat, govat ja eará albmanahttinvuogit. Dása gullá maid dat ahte oahppi ádde ja máhttá geavahit sámi doahpagiid, sániid ja dadjanvugiid mat gullet loguide, sturrodagaide ja mihttoovttadagaide, lassin symbolaide ja govvosiidda, mat geavahuvvojit

iešguđetlágan teavsttain. Dása gullá maid ahte máhttá identifiseret ja dulkot dieđuid iešguđetlágan teavsttain, diagrámmain ja earálágan visuálalaš govvidemiin, ja máhttá árvvoštallat sisdoalu. Fágas lea erenoamáš ovddasvástádus ovddidit ohppiid gelbbolašvuođa lohkat sihke áššeprosa ja čáppagirjjálašvuođa ja árvvoštallat teavsttaid kritihkalačča t ja reflekteret teavsttaid sisdoalu hárrái.

Digitála gálggat

Digitála gálggat sámegielas vuosttašgiellan lea máhttit geavahit heivvolaš digitála resurssaid oahppamis, teakstaráhkadeamis ja ovttasdoaibmamis. Dat mearkkaša maid iešguđetlágan strategiijaid geavahit go navigere digitála resurssain sihke fierpmádagaid siste ja olggobealde. Digitála gálggaid ovddideapmi fágas vuolgá das ahte máhttá geavahit ja ieš ráhkadit oktageardánis digitála teavsttaid dasa ahte máhttá geavahit ja ieš ráhkadit máŋggadáfot multimodála teavsttaid máhtu vuođul mo iešguđetlágan albmanahttinvuogit doibmet ovttas. Gálggat ovddiduvvojit dađistaga nu ahte máhttigoahtá čájehit iešheanalašvuođa ja digitála árvvoštallannávcca digitála gálduid, resurssaid ja teknologiija válljedettiin ja geavahettiin. Dat mearkkaša maid ahte ovddida kritihkalaš ja ehtalaš diđolašvuođa das mo govvidit iežas ja earáid digitálalačča t, ja čuovvut njuolggadusaid persovdnasuodjaleami birra ja vuhtii váldit earáid neahtas. 1.–4. luohká ohppiid várás galgá digitála reaidduid geavaheapmi leat erenoamáš várrogas, ja ii galgga leat oahpahusa guovddážis.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit ja vurrolagaid ságastallat
- albmanahttit iežas oaiviliid ja jurdagiid iešguđetlágan fáttáid ja dilálašvuođaid birra
- stoahkat ja bargat kreatiivvalačča t jietnadagaiguin, stávvaliiguin, giellaelemeanttaiguin ja ritmmaiguin
- guldalit ja bargat kreatiivvalačča t njálmmálaš ja čálalaš muitalusaiguin ja teavsttaiguin
- lohkat teavsttaid njuovžilit ja áddet sisdoalu
- ságastallat dan birra mat iešguđetlágan teavsttain leat deatalaš dieđut ja mat eai leat nu deatalaš dieđut
- bargat kreatiivvalačča t tevdnemiin ja čállimiin, sihke digitála reaidduiguin ja daid haga

- čállit teavsttaid sihke gieđain ja boallobevddiin, ja geavahit stuorra ja smávva bustávaid, čuoggáid, čuorvvasmearkkaid ja gažaldatmearkkaid
- ságastallat iežas giellaoahppama birra
- ságastallat iežas ja earáid suopmaniid birra
- geavahit sániid ja doahpagiid mat gusket bearrašii, báikkálaš servodahkii ja árbevirolaš máhttui

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gealbbuset sámegielas vuosttašgiellan 1. ja 2. ceahkis go servet iešguđetlágan njálmmálaš, čálalaš, praktihkalaš ja stoahkanlágan doaimmaide. Dasto oahppit čájehit gelbbolašvuođa go geavahit giela ovttasdoaibmamis earáiguin. Sii čájehit gelbbolašvuođa go lohket teavsttaid ja áddejit daid, ja čállet iežaset teavsttaid gieđain ja digitála reaidduiguin.
Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvvosmahttit nu ahte oahppit besset ovddidit ja čájehit gealbbuset máŋggabealálaš njálmmálaš, praktihkalaš ja čálalaš bargovugiiguin sihke okto ja ovttasdoaibmamis eará ohppiiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahččaladdat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit sámegielas vuosttašgiellan, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit lohkan-, čállin- ja njálmmálaš gálggaid ovddideapmái.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 4. ceahkki

Gealbomihttomearit 4. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit earáid, jearrat čielggadeaddji ja čiekŋudeaddji gažaldagaid, ja čuovvulit dan maid earát ovdanbuktet
- guldalit, ságastallat ja suokkardit iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid
- lohkat iešguđetlágan teakstašlájaid njuovžilit ja áddet sisdoalu ja teavstta ulbmila
- ságastallat oaiviliid ja fáktáid erohusaid birra
- suokkardit ja válddahit mo sátneválljema ja jietnageavaheami sáhttá geavahit váikkuhangaskaoapmin
- muitalit, válddahit ja ákkastallat njálmmálaččat ja čálalaččat
- geavahit iešguđetlágan strategiijaid ja digitála resurssaid hábmedettiin teavsttaid
- čállit iešguđetlágan teavsttaid main lea struktuvra ja oktavuohta

- geavahit giela hápme- ja cealkkaoahpa njuolggadusaid ja minstariid iežas teakstaráhkadeamis
- geavahit metagiela go ságastallá giela deaŧaleamos struktuvrraid birra
- gávdnat, válljet, geavahit ja almmuhit gálduid iežas barggus
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid earáid responssa ja válljejuvvon árvvoštallaneavttuid vuođul
- geahččaladdat iešguđetlágan oahppanstrategiijaid
- buohtastahttit iežas suopmana čállingielain
- ságastallat giela ja giellaseaguheami birra
- geavahit sániid ja doahpagiid mat gusket árbevirolaš máhttui, lundui ja servodahkii

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan 3. ja 4. ceahkis go besset čájehit guladalanáddejumi ja geavahit relevánta sátnehivvodaga ja giela iežaset čállosiin iešguđetlágan fágalaš fáttáid birra. Sii čájehit ja ovddidit maid gealbbuset go njuovžilit ja áddejumiin lohket iešguđet guhkkosaš teavsttaid. Dasto oahppit čájehit gelbbolašvuođa go geavahit heivvolaš giela ja gálduid iežaset teakstaráhkadeamis.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvvosmahttit máŋggabealálaš njálmmálaš, praktihkalaš ja čálalaš bargovugiiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahččaladdat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit njálmmálaš gálggaid ja lohkan- ja čállingealbbu ovddideapmái barggadettiin gielain ja teavsttaiguin.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 7. ceahkki

Gealbomihttomearit 7. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit ja meannudit earáid árvalusaid ja ieš albmanahttit ja ákkastallat iežas oaiviliid beali
- reflekteret dan hárrái mo giella sáhttá albmanahttit olbmuid guottuid
- lohkat máŋggalágan teakstašlájaid ja ságastallat hámi ja sisdoalu birra
- reflekteret dan hárrái mo njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuođas
- suokkardit ja reflekteret giela ja identitehta oktavuođa hárrái

- geavahit ávkkálaš lohkanvugiid ja strategiijaid mat heivejit teavstta hápmái ja sisdollui ja lohkama ulbmilii
- muitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja albmanahttit dárkilit njálmmálačča t ja čálalačča t
- čállit iešguđetlágan teakstašlájaid main lea čielga ulbmil, sisdoallu ja struktuvra
- suokkardit ja geavahit iešguđetlágan gielalaš váikkuhangaskaomiid ja modalitehtaid iežas teakstaráhkadeamis ja njálmmálaš oktavuođain
- geavahit iešguđetlágan teakstameannudan- ja gulahallanreaidduid njálmmálaš ja čálalaš gulahallamis
- čilget ja geavahit máhtu giela hápmeoahpa, dábálaš suorggádusaid ja cealkkaráhkadeami birra
- geavahit riektačállima, cealkkaráhkadeami ja teakstačatnama guovddáš njuolggadusaid iežas teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat iešguđetlágan gálduid jáhkehahttivuođa ja almmuhit gálduidis iežas barggus
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid iešguđetlágan fágalaš eavttuid vuođul
- suokkardit ja čilget ovttaláganvuođaid ja erohusaid iežas ja earáid suopmana ja čállingiela gaskka
- reflekteret dan hárrái mo eará gielat váikkuhit sámegielaide
- suokkardit ja geavahit sániid ja doahpagiid mat gusket servodateallimii, luonddugeavaheapmái ja árbevirolaš máhttui

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan 5., 6. ja 7. ceahkis go presenterejit ja ságastallet iešguđetlágan gielalaš ja fágalaš fáttáid birra, ja go ákkastallet njálmmálačča t ja čálalačča t heivvolaš ja girjás sátneriggodagain. Oahppit čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go geavahit metagiela ságastaladettiin giela hápmeoahpa ja gielalaš erohusaid birra ja ságastaladettiin iežaset ja earáid teavsttaid birra čállinproseassas. Dasto oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go lohket oanehis ja guhkit teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin, ja go rievdadit lohkanvuogi ja čállinstrategiijaid lohkama ulbmila mielde. Oahppit čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go geavahit heivvolaš čállinstrategiijaid iešguđetlágan teavsttaid plánemis ja hábmemis; ja go albmanahttet heivvolaš gielalaš struktuvrraiguin, mat heivejit sisdollui, šáŋŋerii, hápmái ja ulbmilii.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvvosmahttit máŋggabeallásaš njálmmálaš, čálalaš ja praktihkalaš bargovugiiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahččaladdat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá

oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset gelbbolašvuođa viidásit ovddideapmái fágas ja iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid buorideapmái.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 10. ceahkki

Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit earáid presentašuvnnaid ja reflekteret daid hárrái, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiid ala
- reflekteret dan hárrái mo iešguđetlágan giellageavaheapmi sáhttá albmanahttit guottuid eará olbmuide
- muitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdát ja geavahit iešguđetlágan gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- lohkat iešguđetlágan teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuođas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret dan hárrái mo sámi jurddašanvuogit, sámi njálmmálaš muitalanárbevierut ja sámi árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuođas
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágan sámi fáttáide ja árvvuide
- buohtastahttit iešguđet sámi guovlluid cuvccas- ja máinnasvariánttaid ja njálmmálaš árbevieruid
- suokkardit ja čilget ovttaláganvuođaid ja erohusaid sámegielaid gaskkas
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágan teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- geavahit riektačállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat iešguđetlágan gálduid jáhkehahttivuođa, doallevašvuođa ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid máŋggalágan fágalaš eavttuid mielde
- reflekteret dan hárrái mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja mo sáhttá gáhttet ja ovddidit sámegielaid iešguđetlágan arenain

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan 8., 9. ja 10. ceahkis go iežaset albmanahttet njálmmálaččat ja

čálalaččat girjás ja sihkkaris gielain iešguđetlágan fágalaš fáttáid birra. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go heivehit iežaset njálmmálaš ja čálalaš albmanahttimiid vuostáiváldái, sisdollui ja ulbmilii. Sii čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go besset lohkat máŋggalágan teakstamálliid ja vuolggasaji válljejit lohkama ulbmila mielde. Lassin dasa sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go plánejit ja divodit iešguđetlágan teavsttaid máhtu vuođul giela ja teavstta birra, fágalaš eavttuid vuođul ja earáid mearkkašumiid vuođul. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvvosmahttit máŋggabeallásaš njálmmálaš, čálalaš ja praktihkalaš bargovugiiguin gos oahppit barget sihke okto ja earáiguin ovttas. Doaimmat galget láhččojuvvot nu ahte oahppit sáhttet čoavdit fágalaš hástalusaid sihke oahpes ja amas dilálašvuođain ja reflekteret iešguđetlágan čuolmmaid ektui fágalaš barggu oktavuođas.
Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahččaladdat vai ohppet. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra fágas. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset njálmmálaš gelbbolašvuođa ovddideapmái fágas, divodit teavsttaid ja sávrivuođa ovddidit guhkit teavsttaid lohkamis. Dasto galget oahppit sáhttit rávvagiid geavahit fágalaš máhtu viidásit ovddideapmái ja fága viidásit barggu ja progrešuvnna plánemii.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan oahpahusa loahpahettiin 10. ceahkis. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit oahpahusa nu ahte oahppit besset máŋgga láhkai, iešguđet ge oktavuođain čájehit gelbbolašvuođaset mas áddejupmi, reflekšuvdna ja kritihkalaš jurddašeapmi leat oassin.
Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš sámegielas vuosttašgiellan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan go fágalaš sisdoalu lea njálmmálaččat kommuniseren. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš sámegielas vuosttašgiellan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan guhkebuš ja oaneheabbo teavsttain iešguđetlágan šáŋŋeriin ja ulbmiliidda.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- searvat aktiivvalačča suokkardeaddji ságastallamiidda ja digaštallamiidda, albmanahttit iežas oaiviliid ja responderet earáid oaivilovdanbuktimiidda
- lohkat iešguđetlágan teavsttaid vássánáiggis ja dálááiggis ja reflekteret daid hárrái
- válddahit ja ságaškuššat mo sámi girjjálašvuohta čadno sámi kultuvrii ja identitehtii
- reflekteret máŋggalágan sámi muitalusaid hárrái ja buohtastahttit daid eará eamiálbmogiid teavsttaiguin
- suokkardit mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja diđolašvuođa ovddidit das mo sámegielaid sáhttá gáhttet
- geavahit árbevirolaš sámi albmanahttinvugiid ja tearpmaid go fágain bargá
- gulahallat čielgasit ja áddehahtti vuogi mielde njálmmálaš ja čálalaš fidnoguoski oktavuođain
- orienteret iežas fidnofágalaš fágagirjjálašvuođa suorggis gávdnan, kombineren ja árvvoštallan dihte relevánta dieđuid
- geavahit relevánta fágagiela fágalaš fáttáid ja bargoproseassaid presenteremii, duođašteapmái ja ságaškuššamii
- čállit ja hábmet iešguđetlágan teavsttaid main lea buorre struktuvra ja teakstačatnan, ja hálddašit mearkabidjama ja riektačállima
- válljet ja geavahit heivvolaš giella- ja gulahallanteknologiija dárbbu ja ulbmila mielde
- árvvoštallat ja geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaš, ieš heanalis ja rehálaš vugiin
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid giella- ja teakstamáhtu vuođul, earáid mearkkašumiid vuođul ja fágalaš eavttuid vuođul

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan Jo 2 fidnofágalaš oahppoprográmmain go reflekterejit fágalaš fáttáid ja iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid hárrái. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go suokkardit fágalaš fáttáid kritihkalaš gáldogeavahemiin ja presenterejit dan njálmmálaš ja čálalaš teavsttain main giella, struktuvra ja oktavuohta lea heivehuvvon šáŋŋerii ja ulbmilii. Oahppit čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go geavahit máhtu giela vuogádagaid birra suokkardit ja buohtastahttit gielaid, ja go kritihkalačča reflekterejit iežaset ja earáid njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid hárrái.
Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii, ja oahppanhálu ja kreativitehta arvvosmahttit máŋggabeallásaš bargovugiiguin gos oahppit besset fuomášit ja suokkardit, sihke okto ja earáiguin ovttas. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahččaladdat vai ohppet. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja

reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra fágas. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset njálmmálaš ja čálalaš gálggaid ovddideapmái fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan oahpahusa loahpahettiin maŋŋá jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit dili nu ahte oahppit besset máŋggaláhkai, ja iešguđet ge oktavuođain čájehit gelbbolašvuođaset mas áddejupmi, reflekšuvdna ja kritihkalaš jurddašeapmi leat oassin. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni sámegielas vuosttašgiellan ollislaš fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan go fágalaš sisdoalu lea kommuniseren njálmmálaččat ja gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan čálalaš teavsttain iešguđetlágan šáŋŋeriin ja ulbmiliidda.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo1 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit jo1 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- aktiivvalačča t searvat suokkardeaddji ságastallamiidda ja digaštallamiidda, albmanahttit oaiviliiddis ja responderet earáid oaiviliidda
- lohkat máŋggalágan teavsttaid ovddeš ja dálááiggis ja reflekteret daid hárrái
- válldahit ja ságaškuššat mo sámi girjjálašvuohta lea čadnojuvvon sámi kultuvrii ja identitehtii
- čilget máŋggagielatvuođa ja reflekteret giela ja identitehta gaskavuođa hárrái
- reflekteret máŋggalágan sámi muitalusaid hárrái ja buohtastahttit daid eará eamiálbmogiid teavsttaiguin
- suokkardit mo eará gielat váikkuhit sámegielaide ja ovddidit diđolašvuođa das mo sámegielaid sáhttá gáhttet
- geavahit árbevirolaš sámi albmanahttinvugiid ja sámegiel terminologiija barggus fágaiguin
- presenteret, duođaštit ja ságaškuššat fágalaš fáttáid ollislaš ákkastallamiin ja relevánta fágagielain
- čilget ja geavahit máŋggalágan váikkuhangaskaomiid
- čállit ja hábmet iešguđetlágan teavsttaid main lea buorre struktuvra ja teakstačatnan, ja máhttit mearkkaid bidjat ja riekta čállit

- válljet ja geavahit heivvolaš giella- ja gulahallanteknologiija dárbbu ja ulbmila mielde
- árvvoštallat ja geavahit iešguđetlágan gálduid kritihkalaš, ieš heanalis ja rehálaš vugiin
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid giella- ja teakstamáhtu vuođul, earáid mearkkašumiid vuođul ja fágalaš eavttuid vuođul

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan jo1 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmain go reflekterejit fágalaš fáttáid ja iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid hárrái. Sii čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go geavahit máhtu sámegiela, sámi kultuvrra ja sámi servodaga birra go reflekterejit ja ieža ráhkadit iešguđetlágan teavsttaid. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go suokkardit fágalaš fáttáid kritihkalaš gáldogeavahemiin ja presenterejit dán njálmmálaš ja čálalaš teavsttain main giella, struktuvra ja oktavuohta lea heivehuvvon šáŋŋerii ja ulbmilii. Dasto sii maiddái čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go geavahit máhtu giela vuogádagaid birra suokkardit ja buohtastahttit gielaid, ja go kritihkalačča t reflekterejit iežaset ja earáid váikkuhangaskaomiid geavaheami birra teavsttain.
Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii, ja oahppanhálu ja kreativitehta arvvosmahttit máŋggabeallásaš bargovugiiguin gos oahppit besset fuomášit ja suokkardit, sihke ieš heanalačča t ja earáiguin ovttas. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahčča laddat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami hárrái. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset oahppama birra reflekteremii ja vuođđun go galget buoridit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit diehtojuohkima ja ákkastallama, reflekteret daid hárrái ja árvvoštallat daid ja ieš geavahit relevánta retoralaš strategiijaid ságastallamiin ja digaštallamiin
- lohkat máŋggalágan teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin ja čatnat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii

- suokkardit teavsttaid retoralačča t ja estetihkalačča t ja reflekteret fáttáid ja árvvuid hárrái maid teavsttat ovdanbuktet
- reflekteret iešguđetlágan retoralaš apeallavugiid ovttaláganvuođaid ja erohusaid hárrái sámi kultuvrras ja eará kultuvrrain
- analyseret ja ságaškuššat mo sámi girjjálašvuohta lea čadnojuvvon sámi kultuvrii ja servodahkii
- čállit teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin mat válddahit dahje ságaškuššet sámegielfágalaš fáttáid
- geavahit iešguđetlágan retoralaš apeallavugiid ja gielalaš váikkuhangaskaomiid njálmmálačča t ja čálalačča t
- reflekteret giellageavaheami hárrái servodagas ja das makkár váikkuhusat das lea sámegielaid seailluheapmái ja ovddideapmái
- ságaškuššat máŋggagielatvuođa eavttuid ja vejolašvuođaid birra skuvllas, bargoeallimis ja servodagas
- suokkardit giellagirjáivuođa Sámis ja buohtastahttit iežas giela eará sámegielaiguin
- lohkat máŋggalágan boares teavsttaid ja suokkadit daid giellahistorjjálaš perspektiivvas

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan jo2 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmain go gulahallet ja reflekterejit fágalaš fáttáid hárrá ja ságaškuššet iešguđetlágan ovddešáiggi ja ođđasit áiggi njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid birra máŋggalágan mediain ja šáŋŋeriin. Sii čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go geavahit máhtu sámegiela, sámi kultuvrra ja sámi servodaga birra go reflekterejit ja ieža ráhkadit iešguđetlágan teavsttaid. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go fágalaš fáttáid suokkardit kritihkalaš gáldogeavahemiin ja presenterejit dán njálmmálaš ja čálalaš teavsttain main giella, struktuvra ja oktavuohta lea heivehuvvon šáŋŋerii ja ulbmilii. Sii čájehit ja ovddidit maiddái gelbbolašvuođa go besset geavahit fágalaš eavttuid, earáid mearkkašumiid ja máhtu giela vuogádagaid birra iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid ovddideapmái ja gielaid buohtastahttimii.
Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvvosmahttit go oahppit besset ráhkadit iežaset čuolmmaid, bargat kreatiivvalačča t ja suokkardit go fágain barget. Oahpaheaddji galgá láhčit oahpahusa nu ahte oahppit ovddidit sávrivuođa stuorát bargguin, juogo guhkit teavsttaid lohkamis dahje suokkardeaddji barggus fágalaš čuolmmaiguin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan, ja oahppit galget beassat geahčča laddat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid ovddideapmái.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságaškuššat oktavuođa birra giela, kultuvrra ja identitehta gaskka fágalaš ságastallamiin
- lohkat iešguđetlágan teavsttaid historjjálaš konteavsttas ja ohppiid dálááiggis ja reflekteret dan hárrái
- analyseret ja dulkot sámegiela girjjálašvuođa ja eará kultuvrraid teavsttaid
- reflekteret sámegiela ja kultuvrra ektui eamiálbmot- ja minoritehtaperspektiivvas
- geavahit fágamáhtu ja dárkilis ja girjás fágagiela sihke njálmmálačča t ja fágalačča t
- geavahit árbevirolaš sámi albmanahttinvugiid ja sámigiel terminologiija barggus fágain
- geavahit máhtu giela, teavstta ja šáŋŋera birra iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teakstašlájaid hábmemii
- suokkardit sámegielaid dili ja iešguđet áiggiid giellapolitihka
- suokkardit ja ságaškuššat mo iešguđet majoritehtagielat váikkuhit sámegillii ja reflekteret sámegiela geavaheami eavttuid hárrái ovdal, dál ja boahtteáiggis
- árvvoštallat, válljet ja geavahit heivvolaš giella- ja gulahallanteknologiija dárbbu ja ulbmila mielde
- áddet ja geavahit metagiela barggus fágain
- hálddašit giela hápmeoahpa, syntávssa ja riektačállima gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuođa fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmain go geavahit fágagiela iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš gulahallandilálašvuođain. Sii čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go analyserejit, dulkojit ja buohtastahttet iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid, ja go suokkardit teavsttaid ja reflekterejit daid birra. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go geavahit máhtu sámegiela, sámi kultuvrra ja sámi servodaga birra go reflekterejit ja ieža ráhkadit iešguđetlágan teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin ja iešguđetlágan ulbmiliidda ja vuostáiváldiide. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go fágagiela geavahemiin reflekterejit giela ja teavstta hárrái, ja go dárkilit ja máŋggain beliin albmanahttet iežaset

njálmmálaččat ja čálalaččat, ja go hálddašit gielalaš hápmegáibádusaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii, ja oahppanhálu ja kreativitehta arvvosmahttit go oahppit besset fágalaš čuolmmaiguin kreatiivvalaččat bargat ja daid suokkardit. Loahpas sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go besset geavahit fágalaš eavttuid, earáid mearkkašumiid ja máhtu giela vuogádagaid birra iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid ovddideapmái ja gielaid buohtastahttimii. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid divodeapmái ja viidáseabbo ovddideapmái.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan, go oahpahus loahpahuvvo maŋŋá jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit oahpahusa nu ahte oahppit besset máŋggaláhkai, ja iešguđet ge oktavuođain čájehit iežaset gelbbolašvuođa mas ipmárdus, reflekšuvdna ja kritihkalaš jurddašeapmi leat oassin. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš sámegielas vuosttašgiellan dan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan go lea fágalaš sisdoalu njálmmálaččat kommuniseren. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš sámegielas vuosttašgiellan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan máŋgga teavsttas iešguđetlágan šáŋŋeriin.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii fidnofágalaš oahppoprográmmat

Gealbomihttomearit jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii fidnofágalaš oahppoprográmmaid maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit diehtojuohkima ja ákkastallama, reflekteret daid hárrái ja árvvoštallat daid, ja ieš geavahit relevánta retoralaš strategiijaid ságastallamiin ja digaštallamiin
- fágalaš ságastallamiin ságaškuššat oktavuođa birra giela, kultuvrra ja identitehta gaskka
- lohkat máŋggalágan teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin ja čatnat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii
- lohkat iešguđetlágan teakstašlájaid ja reflekteret daid hárrái historjjálaš ja oahppi dáláiggi konteavsttas
- suokkardit teavsttaid retoralaččat ja estehtalaččat ja reflekteret fáttáid ja árvvuid hárrái maid teavsttat ovdanbuktet

- reflekteret ovttaláganvuođaid ja erohusaid hárrái iešguđetlágan apeallavugiin sámi ja eará kultuvrrain
- analyseret ja ságaškuššat dan mo sámi girjjálašvuohta lea čadnojuvvon sámi kultuvrii ja servodahkii
- analyseret ja dulkot sámegiel girjjálašvuođa ja eará kultuvrraid teavsttaid
- reflekteret sámegiela ja kultuvrra hárrái eamiálbmot- ja minoritehtaperspektiivvas
- čállit teavsttaid iešguđetlágan šáŋŋeriin mat válddahit dahje ságaškuššet sámegielfágalaš fáttáid
- geavahit fágamáhtu ja dárkilis ja máŋggabealat fágagiela sihke njálmmálačča t ja čálalačča t
- geavahit árbevirolaš sámi albmanahttinvugiid ja sámigiel terminologiija barggus fágain
- geavahit máhtu giela, teavstta ja šáŋŋera birra iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teakstašlájaid hábmemii
- geavahit iešguđetlágan retoralaš apeallavugiid ja gielalaš váikkuhangaskaomiid njálmmálačča t ja čálalačča t
- reflekteret servodaga giellageavaheami hárrái ja dan birra makkár váikkuhusaid dat buktá sámegielaid seailluheapmái ja ovddideapmái
- ságaškuššat máŋggagielatvuođa eavttuid ja vejolašvuođaid birra skuvllas, bargoeallimis ja servodagas
- suokkardit iešguđet áiggiid sámegielaid dili ja giellapolitihka
- suokkardit ja ságaškuššat mo iešguđetlágan majoritehtagielat váikkuhit sámegillii ja reflekteret sámegiela geavaheami eavttuid hárrái ovdal, dál ja boahtteáiggis
- suokkardit giellagirjáivuođa Sámis ja buohtastahttit iežas giela eará sámegielaiguin
- lohkat máŋggaid boares teavsttaid ja giellahistorjjálaš perspektiivvas suokkardit daid
- árvvoštallat, válljet ja geavahit heivvolaš giella- ja gulahallanteknologiija dárbbu ja ulbmila mielde
- áddet ja geavahit metagiela barggus fágain
- hálddašit giela hápmeoahpa, syntávssa ja riektačállima gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde oahpu ja gelbbolašvuođa ovddideamen fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii go geavahit fágagiela iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš gulahallandilálašvuođain. Sii čájehit ja ovddidit maid gelbbolašvuođa go analyserejit, dulkojit ja buohtastahttet iešguđetlágan njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid, ja go suokkardit teavsttaid ja reflekterejit daid hárrái. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go geavahit máhtu sámegiela, sámi kultuvrra ja sámi servodaga birra go reflekterejit ja ieža ráhkadit iešguđetlágan teavsttaid

iešguđetlágan šáŋŋeriin ja iešguđetlágan ulbmiliidda ja vuostáiváldiide. Dasto sii čájehit ja ovddidit gelbbolašvuođa go fágagiela geavahemiin reflekterejit giela ja teavstta hárrái, ja go dárkilit ja máŋggabeallásaččat albmanahttet njálmmálaččat ja čálalaččat, ja go hálddašit gielalaš hápmegáibádusaid. Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii, ja oahppanhálu ja kreativitehta arvvosmahttit go oahppit besset fágalaš čuolmmaiguin kreatiivvalaččat bargat ja daid suokkardit. Oahpaheaddji galgá láhčit oahpahusa nu ahte oahppit ovddidit njálmmálaš ja čálalaš gelbbolašvuođa go besset viidásabbot ovddidit iežaset teavsttaid fágalaš eavttuid ja máhtu vuođul giela ja teavstta birra. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra sámegielas vuosttašgiellan. Oahppit galget beassat geahččaladdat. Gelbbolašvuođa vuođul maid oahppit čájehit, sii galget beassat muitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset njálmmálaš ja čálalaš teavsttaid divodeapmái ja viidáseabbo ovddideapmái.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa sámegielas vuosttašgiellan –fágas, jo3 lasáhusa oppalaš studerengelbbolašvuhtii oahpahusa loahpaheamis. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhčit oahpahusa nu ahte oahppit besset máŋggaláhkai, ja iešguđetge oktavuođain čájehit iežaset gelbbolašvuođa mas áddejupmi, reflekšuvdna ja kritihkalaš jurddašeapmi leat oassin. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni njálmmálaš sámegielas vuosttasgiellan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan go fágalaš sisdoalu lea njálmmálaččat kommuniseren. Oahpaheaddji galgá bidjat árvosáni čálalaš sámegielas vuosttašgiellan fágalaš, gielalaš ja kultuvrralaš gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi lea čájehan máŋgga teavsttas iešguđetlágan šáŋŋeriin.

Árvvoštallanortnet

Oppalaš árvvoštallan

Maŋŋá 10. ceahki: Ohppiin galget leat guokte oppalašárvosáni, okta njálmmálaš sámegielas vuosttašgiellan ja okta čálalaš sámegielas vuosttašgiellan.

Maŋŋá jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid: Ohppiin galgá leat okta árvosátni sámegielas vuosttašgiellan.

Maŋŋá jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid: Ohppiin galget leat guokte oppalašárvosáni, okta njálmmálaš sámegielas vuosttašgiellan ja okta čálalaš sámegielas vuosttašgiellan.

Maŋŋá jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii: Ohppiin galget leat guokte oppalašárvosáni, okta njálmmálaš sámegielas vuosttašgiellan ja okta čálalaš sámegielas vuosttašgiellan.

Eksámenortnegat fágas galget sáddejuvvot gulaskuddamii ja válmmastuvvot maŋŋá.

Eksámen ohppiide

Maŋŋá 10. ceahki: Oahppi sáhttá vuorbáduvvot čálalaš eksámenii sámegielas vuosttašgiellan. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Oahppi sáhttá maid vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii, oktan ráhkkananosiin. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t.

Maŋŋá jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid: Oahppi sáhttá vuorbáduvvot čálalaš eksámenii sámegielas vuosttašgiellan. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Oahppi sáhttá maid vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii, oktan ráhkkananosiin. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t.

Maŋŋá jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid: Oahppi galgá váldit čálalaš eksámena sámegielas vuosttašgiellan. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Oahppi sáhttá maid vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii, oktan ráhkkananosiin. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t.

Maŋŋá jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii: Oahppi galgá váldit čálalaš eksámena sámegielas vuosttašgiellan. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Oahppi sáhttá maid vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii, oktan ráhkkananosiin. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t.

Eksámen privatisttaide

Maŋŋá 10. ceahki: Geahča gustovaš ortnega rávisolbmuid vuođđoskuvlaoahpahussii.

Maŋŋá jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmaid: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena sámegielas vuosttašgiellan. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Dasa lassin galgá privatista váldit njálmmálaš eksámena. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Fylkkasuohkan mearrida galgá go privatisttain leat ráhkkananoassi báikkálačča t mearriduvvon eksámenis.

Maŋŋá jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena sámegielas vuosttašgiellan. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo

ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Dasa lassin galgá privatista váldit njálmmálaš eksámena. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Fylkkasuohkan mearrida galgá go privatisttain leat ráhkkananoassi báikkálaččat mearriduvvon eksámenis.

Maŋŋá jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena sámegielas vuosttašgiellan. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusas. Dasa lassin galgá privatista váldit njálmmálaš eksámena. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Fylkkasuohkan mearrida galgá go privatisttain leat ráhkkananoassi báikkálaččat mearriduvvon eksámenis.